

53.

11. 239.

ERDÉLYI
MAGYAR
HÍR-VIVŐ

Nagy Szeben Szent András havának 15-kén.

1790.

N. Szeben.

A Midőn egy-felől az Erdélyben mulatozó Hadi Seregnek nagy érdemű Fő Vezérének Gr. *Mitrovszki* Urnak meg-érkezése szerencsésen lett, és Közünkbe fogadásán nagy örömmel teljesedünk, azonban nem titkolhatjuk abbéli fájdalomunkat mellyet eddig való Hadi Kormányozónknak Báró *Rall* Fő Vezérnek már régtől fogva tartó betegeskedéséből vészünk. Ez

a'

a' nagy, Szelid, tanult, igaz, kegyes, egyenes, bölts, barátságos, Királyához hiv, és mindeneknek Szereteté meg - nyerni tudott Ur, Ki több érdemeit Nemzetünkhöz bizonyított Szeretetével és vizont Szerettetésével - is tetézte, egyetlen egy kedves Fiának ez előtt hirtelen történt halálától fogva kevés egészséges Napokkal ditsekedhetett. Es most midön jobbúlását ohajrottuk, fájdalommal kell értenünk nyavalyájának terhesezését.

Tegnapelőtti Napon meg-érkeztenek a' második tsoprt Királyi Szekerek - is, mellyekkel a' a' Felsőges Fő Igazgató Tanátsnak még hátra lévő Irás Tárja Kolo svárta által - költöztetik; a' folyó Héten ezen Királyi Fő Igazgató Tanáts-hoz tartozó Főbb és kisebb rendü Tiszt Urak is mind Kolo sváratt léiznek, mindazáltal Országunk Gyűlése Napjának meg - határozásával még érdemes Olvalóinknak nem szolgálhatunk, melly hogy fokára nem haladhat, a' kézületek bizonyittják.

Lengyel Ország.

A' midön a' Lengyel Ország Gyűlésében meg nem cgyezhetnének azon Fundamentumos Törvénynek meg - állításában, hogy meg - örökösittésék - é a' Királyságba való következés vagy az eddig való szokás szerént a' szabad Választás meg - tartásék? és a' midön ez iránt a' végeztetett, hogy maga a' Lengyel Nemzet Palatinátusok, és Kerületek szerént ezen nagy dol-

log

log iránt meg-kérdezték : azonban az egy-
 be gyűlt Rendek oda láttatnak hajlandóbbaknak
 lenni, hogy a' régi Törvény melly szerént a'
 Királyt választani kell, tartassék - meg; azon Vá-
 lasztásnak módja és rendje mindazonáltal kü-
 lönös Törvény által állíttassék - meg. A' mi a'
 Vallás dolgát illeti: mivel-hogy Lengyel Or-
 szágban a' Katholika Hit vólt mindenkor az
 Uralkodó, a' nem egyesült Görög Vallás pedig
 soha nem; tehát ezen Uralkodó Vallás iránt
 írott régi Törvények továbbra is meg-tartat-
 nak, értvén a' Katholika Vallást mind a' Déák,
 mind pedig az edgyesült Görög rend tartás sze-
 rint (Ritus Græco Unitus) melly utólsóbban
 az elsőről semmi Gyökeres különbség nem tar-
 tatik. A' nem edgyesült Görög Vallás pedig
 nem Törvény szerént bé-vett hanem csak meg-
 szenvedett Vallásnak tartatik, nem különben a'
 Protestansoké-is. A' kettők között mindazáltal
 meg-kell azt a' különbséget jegyezni, hogy a'
 nem edgyesült Görög Vallásnak sem közönsé-
 ges hivatalokra, fel-nem vétetnek, sem pedig
 az Ország Gyűlésében szavok nintsen. Azon-
 ban pedig a' Protestansok minden Jussaival a'
 Hazafiúságnak szabadon élnek; részölnek a' Tör-
 vénytévő hatalomban minden különbözés nél-
 kül; és a' köz-jóra való munkásságban és fog-
 lalatosságban az Ország Gyűlésiben egyaránt ré-
 szfeledék, munkáik és a' köz jóra való igye-
 kezetekkel minden értelmefektől-ditséretet érde-
 melnek; Közönségesen magok-viseletek által
 meg-bizonyítván azt, hogy egy Hazafiunk ma-
 ga

ga Hazája szolgálattyan buzgó készsége a' Hit ágazatiról semmi függésben nintsen. A' régi Lengyel Törvénynek a' Vallás iránt való 4. Fő Tzikkellyei e' következők:

I. A' Romai Katholika Szent Vallás mind a' két rend tartás szerint, a' Sz. Egyháznak minden Törvényeivel együtt (a' Lelki dolgokra nézve) mind a' Lengyel Koronához tartozó Tartományokban, mind pedig Litvánának Nagy Fejedelemségében, és ahoz tartozó részekben mindenkor Uralkodó Vallás legyen (Religio Dominans) és minden közönséges Irásokban annak nevezettség és tartásék.

II. Senki más Lengyel Országnek Királya, és Litvánianak Fejedelme ne lehellen hanem a' Ki a' Katholika Vallásban vagyon, és a' Királynénak - is ugyan azon Hitben kell lenni, és ha más Vallásbéli lenne addig ne Koronáztathassék valamig a' Romai hitre nem állana.

III. A' Római mind a' két rendtartásbéli Katholika Vallásról más akármelly Hitre általmenetel ugy tartatik, mint egy halálos kerestet alá tartozó véték.

IV. Mind azok Valakik a' meg - szentett Vallásokon vadnak (ámbar az Uralkodó Hittől azok különböznének - is), élhetnek azon Vallásoknak szabad és tsendes Gyakorlásával, mind a' Hit ágazataira, mind pedig az Egyházi rendtartásokra nézve; és meg - állította t

tott hogy semmi némű akár Polgári akár Egyházi Tiszttség fenkit- is ne idézhesse Vallásáért vagy a' belső Egyházi rendtarrásfokért.

Továbbra mind a' Király Választásra nézve mind Törvényes alkotványoknak több részeire nézve, azt végezte a' Gyűlés, hogy semmi külső Hatalmanságnak Kezelségét bé- ne vegyék, az idegen Uralkodóknak az ő dolgokban való elegyedéseket egyfeszabad Nemzetnek Méltóságával meg- nem egyezőnek ítélvén. A' midőn ekként igyekeznek a' Lengyelek magok szabadságoknak és független állapottyoknak meg-álitásán, nem kevés zavarodást okoztanak nékik a' Dantzkai Kereskedést illető dolgok, lármában híván ezen Város- bélieket annak meg- hallása, hogy a' Pruszsziai Királlyal a' Nemzeti Gyűlés bizonyos kereskedés-béli edgyezésre kívánna lépni; oly edgyezésre tudni- illik melly ha tökéletességre menne a' Dantzkaiak eddig való Kereskedéseknek egészen el- kellene romolni: el- nem múltatták a' Dantzkaiak ebbéli meg- sértődéseket Követeik által az Ország Gyűlésének jelenteni. oly hozzá adással, hogy ha az Ország Rendei nem segitlenek Pasaazokan, kéntelenek lesznek idegen Segittséghez folyamodni; de ezzel az Ország Gyűlése nem gondolván az említett Pruszsziai Kereskedés iránt készült munkát jóvá hatta, és maga edgyezésével erőlitve a' Pruszsziai Követnek *Markis Luchsininek* kezében büldötte, Melly edgyezés kéttség kívül újabb szikra lészén, a' Pruszsziai és Muszka

Ud-

Udvarok között felgyúladott tűznek még nagyobb gerjelztésére.

A' Szakszóniai Választó Fejedelem, Kirő nagy hira volt hogy a Lenvelek által Királynak fogna választatni, egyenesen megmondotta, hogy ő a' Lengyel Koronát el-nem fogadja más-ként hanemha a' Nemzet Választás szeréut menne arra réa, és hanemha a' szomszéd Uralkodok is abban meg edayeznének. — Megválik mit fog mondani Muszka Ország midőn meg-hallja hogy a' Lengyelek le mondottak az ő Kezelségekről (Garantiáról) Melly 1768-ban nagy Pompával köttetett volt-meg. — Nem kevésbé ijettekzenek meg a' Pruszszufok hogy a' Lengyelek a' Muszkaakkal fognának egy olly barátságos egyezésre lépni, mellynél fogva egy-másnak segítségére lennének. Ezt a' tzelt lokan a' Nagyobbak küzzül, és a' Dantzkaak is segilyteni kívánnyák, azonban pedig a' Köz Nép a' Pruszsziai Királlyal kíván tartani.

A n g l i a.

A' Londoni Levelek szerint a' Ministerek már semmi titkot tovább nem csinálnak abból, hogy a' Spanyolokkal a' háború bizonyos, és a' Nép minden órán várja az ütközetnek kezdetét. Ugy irják pedig hogy a' háború nem csak a' Spanyolok ellen hanem az Oroszok ellen is indul. Mind ezen ellenségeskedések pedig el-kezdődnének ezen folyó Hólnapnak 25-dikén a' mikor is a' Parlamentum egybe gyül-

gyűlvén helyben fogja hadni maga meg-egyerésével is a háborút. A Konstantinápolyból ujjaiban érkezett tudósításokkal nagyon foglalatoskodik a' Londoni Udvar, azt igyekeztvén minden tehetsége szerént meg akadályoztatni, nehogy a' Portával hirtelen az Oroszokkal meg-békéltlyenek a' mint tselekedtenek a' Svédekkel. A' Kik az Angliaiaknak bizonyos háborúban való elegyedése okait vizsgállyák azt nem tsak a' Nootkai Tengeren való történetben keresik; fokkal inkább kényszerítettik Anglia a' háborúra a' mostani Európai Uralkodók környül állásai által, kik nem kevésbé meg-vadnak bozontva azzal hogy az Angliai és Pruszsziai Udvarok olly felső hangból kívánnak békeféség törvényeit ki szabni, tsak nem egész Európának. És ha igaz az a' mit nagyon hírelnek hogy a' Frantzia, Spanyol, Svéd és a' Muszka Udvarok között egymált óltalmazó frigy kötettet volna az Angliai és Pruszsziai Udvarok ellen, mellyről a' Lononi Udvar közelebből Párisban lévő Követtye által tudósítatott, és ha Frantzia Ország a' Spanyol segiltésében a' két Udvar között ez előtt fenn álló Familia Szövetséghez tartaná magát, akkor Anglia bizonyoson igyekezni fog ennek meg-előzésében, használni akarván kiváltképpen Frantzia Országának mostani erőtelen állapottyát mellyben a' belső viszta-vonások és a' Hajós Seregeknek sző fogadatlansága által helyheztetett. Erőtelenitk továbbá Frantzia Országot nem kevésbé az Amerikai Coloniák között lévő belső nyughatatlan-

lanságok. Domingoban a' Frantzia rész az Angulokkal kezdett egyet érteni; és úgy tették hogy ez az sziget mellyet olzolja birtanak az Frantziák a' Spanyolokkal belső bajok el-igazítására magok hívják az Angulokat; ezen kívül pedig nem kitsiny reménységit helyhezveti Anglia abban is hogy a' Spanyol Amerika részén, a' vilzsa vonás, és az eddig való Uraikkal magok nem elégedés kezdette magát mutogatni. — Tellyesek minden Ujságok az Angliai nagy készülétekkel. Az Olhabruki Hercege Püspök a' ki is hivatalára nézve Igazgatója a' második Anglus Test-Örző Seregnek, maga is foglalatoskodott személyniesen a' Kompániáknak egybe szerkeztetésében. Kiről azt mondják hogy ezen Sereggel a' Táborba is kívánt volna elmenni; de ezen kívánsága meg-nem engedett neki olly' okon, mivel rangja szerint mindjárt második Személy lévén a' Táborban Fő Hadi Vezér Garth után, a' hadakozás melteréségében nem elégséges Tudományára nézve olly első helyre álitani bátorságos nem volt, kinek igazgatója alá kellene az egész Tábornak jöni, ha Fő Hadi Vezér Garth Ur valamely történetből meg-haláloznék. —

Elegyes Tudósítások.

A' Szent Korona a' több ahhoz tartozó drága készületekkel együtt October 30-ikán dél utanni 3. órakor Po'sonban szerentséfen meg-érkezett. Ezen alkalmatossággal a' külömb helyekre ki-rakott Agyúk tüzzet adtanak, a' Harangok megszóllaltanak, és mind addig szóllottanak mig a' Sz. Korona a' Katedrálé nagy Templomba bé-helyheztetett. Itten Szebenbe máj napon tartatott Felséges Királyunk és Fejedelmünk Neve Napjának Innepe, a' Piatzi nagy Templómban végbemen közönséges Isteni Tíztelet által, melyre mind a' Polgári mind a' Hadi Tíztelet Sereg fel-gyülekezett.